

Augustinus Halvorsen (Skjold).

Brit Larsdr. Halvorsen Samefamilien Per Larsen Marainen (paa Skjold 1914).

Skjold (Postaabneri) med navn efter Halvorsens fødested Skjold i Ryfylke.

-av Odd Bjørklund-

Han var født den 26.2.1835 på Skjold i Ryfylke, prestesønn og skulle gå i farens fotspor. Han hadde artium og studerte teologi, men avbrøt studiene og begynte hos Vedelen i Bergen som drev med bankvirksomhet. Han drev også med forretningsaffærer på egen hand, spekulerte og tapte penger. Det gikk nedentom og hjem med hans forretninger i Bergen, han sier selv: «Jeg havnet ut i det søte liv».

I et brev fra saksfører Christie i 1864 fremgår det at han skyldte 386 spd. Nok en hel slomp penger den gang. Det fremgår av hans brev at ahn var på kant med sine søsken. Men ikke med sin bror Christian G. Halvorsen som tidlig i 1860 årene var kommet opp til Målsnes og drev handel på Flatnes. Han var født i 1838 og måtte søke om myndighetsbevilling og handelsbrev. Det ble gitt tillatelse å drive handel på Flatnes fra den 24. sept. 1862. Men først hadde han vært handelsbetjent hos Ebeltoft i Tromsø. Halvorsen er av eldgamle Bergensslekter og de var handelsfolk og drev i stor stil.

Det var handelsforbindelse mellom Bergen og Tromsø. Allerede i 1838 kom dampskipet «Prinds Gustav» på sin første rutetur nordover fra Trondheim. Seilbåtene kom nordover fra Bergen med varer som de byttet i fisk, tønner, bark og tjære. Det ble

store protester da de ville sløyfe Hamburgsrutene som kom innom det store handelsstedet Klauva, Målsnes og Tromsø.

Augustinus Halvorsen ble nok lei det «søte liv» nede i Bergen og reiser fra alt og nordover til Flatnes til sin bror Christian Gotlib Halvorsen, og drev handel der en tid. Hans skjebne ble slik at han kom helt oppi Storskogen, og kjøpte seg en eiendom der.

En av sønnene på Skjellet, Anders Thomassen, eide jord og land der borte under Kalvhaue. Derfor heter det fremdeles «Andersbakkene» der borte i Maukstadlia.

Anders ble tidlig enkemann da hans kone drukner på Balsfjorden på tur til Tromsø med et dåpsbarn. Hans sønn Moses eide halve eiendommen og selger en del til Aug. Halvorsen osm kom til bygda sommeren 1866, han var da 31 år gammel. Han kjøper nu sin eiendom og kaller gården for Skjold, etter sitt fødested i Ryfylket.

Han måtte ha et mot å begynne livet der oppe i ødemarken med to hender tomme. Uten veier - det var kommet en kjerresti opp til Trangen i 1867 og i 1878 var det vel bygd en geitsti opp til Skjeggesnes, og i 1915 var veien Skjeggenes - Råvatn ferdig. Oppe i bygda var det nu i 1860 årene blitt flere «bu-

setter». Hele 37 i alt. I den tiden måtte de ned til Møen og Storsteinnes på hesteryggen for å handle. Han gammel Hans på Ørby drev litt handel, men som han Emort sa: «Oss tape på sukkeret og vinn ikkje på såpa hell». Det var også handel på Skjeggesnes en kort tid som Hans Torstensen Berge drev. Det ble jo en byttehandel i den tid med bondens produkter. Det trengtes liten startkapital.

Augustinus hadde handelsånden i blodet som han nok drømte om å realisere. Han rydder og bygger opp husene på Skjold. Et større våningshus og fjøsbygging. Det var nå kommet to søstre oppi i bygden, ho Guri og ho Brit Larsdr. fra Øksendalen. Ho Guri var født den 20.8.1842. Og der blir det et elskovspill med ho Guri og han Augustinus som havner i hymnes lenker. De blir gift i Øverbygd kirke. Det ble et fruktbart ekteskap. 7 barn kommer til verden på Skjold. 1. Olay gift med Mille Hamsdr. *Persdø* driver Skjeggesnes. 2. Helga emigrerer til Amerika. 3. Augusta til Amerika. 4. Ragna til Amerika. 5. Ågot gift med Martin Nymoene. 6. Gunhild gift m. Hans Øvergård. 7. Hjalmar gift med Petra Haug som senere overtar og driver Skjold.

Det vokser og det spirer på Skjold. Ho Guri og han Augustinus har pågangsmot. De bygger opp våningshus, fjøs og den store butikkbyggingen. Han har nu åpnet handel. Det blir liv og virksomhet, det kommer og går folk ti handel. Han har forbindelsene med sin bror Christian på Flatnes, og får kjørt varene nedover dalen. Der byttes i ost, smør, egg, tønner, bark og tjære. Hele sommeren gjennom har han handel med samene, som kommer over grensen hver vår og ligger i leir ved Grindjordskjosen, Tamokdalen og Benelvdalen. Reinen går på beite oppe i Maukenfjellene og områdene i andre fjellparti.

Ho Guri er et drivende arbeidsmenneske som styrer fjøset med buskapen, hus og heim, og der vokser opp god hjelp til å drive jord og land. Ho Guri er nok vant å ta de tunge tak fra dalene der sør. Ho visste hva et var å måtte eksistere. De fleste måtte reise ut fra «redet». Der var store barneflokker som forlot hjemmet. Noen dro til Amerika og noen ble lokket til Målselven og midnattsolens land. Det var mangel på kjerringer der oppe i ødemarken. Disse enslige som kom ville kanskje stifte hus og heim. De var vistnok ikke så tungbedt.

Det går mange muntre historier om han Augustinus Halvorsen. Han minnes også som en god og hjelpsom mann for bygdafolket, som den gang måtte be om kreditt til produktene var ferdig. han visste hva det var å måtte eksistere i de knagre tider, og hadde selv gjennomgått så mye. Det første poståpneri blir åpnet på Skjold i 1889, det var ellers tilfeldig postgang oppover dalen før den tid.

Historien sier han Augustinus var en meget intellegent mann og lå langt forut for sin tid,

23/9 1982

Minner om han gamle Augustinus Halvorsen

men han er nesten ikke nevnt i bygdehistoriene. Det er kommet frem noe av hans samlede verker av brev, dikt og prologer. Ho Helga hadde tatt med seg mye av hans stoff over til Amerika, mer som nu er kommet tilbake til bygda igjen. Tiden går, og med den leges alle sår. Han får forbindelse med sine brødre, onkler og venner der nede i Ryfylke og Bergen. Han skriver til sin morbror Georg Hveding i Bergen:

Skjeggesnes i Maalselven pr. Maalsnes D. 10. sept. 1867

Kjære onkel. Jeg tilskriver Dig idag fra Egne, til hvilke jeg engang mindst drømte om at skulle blive henflyttet, under forholde som jeg engang mindst anede skulde blive mine.

Hav og Sø er ikke længre mine Omgivelser, jeg har ombyttet dem med mægtige Furruer, mægtige Fjælde, med den storslagne, fuldendte majestætiske Natur, slig som en sommerdag i Maalselven kun kan vise den. Her er Norden og Syden sammenblandet, her kan jeg legge ene i timesvis og dog ikke blive mæt af atter og atter at beskue. Alt det Gud har skabt, beundrer hans Almagt, der af den lange barske, mørke Vinter kan fremtrylle en slig underdeilighed. Og her lever jeg nu i landlig RO, ere sund og frisk, - ere tilfreds med meg selv, og har Fred med meg selv.

Til Bergen og dens forlystelser drages slet ikke mitt sind. Du skjønner nu vel paa Forhand at mit Brev til Dig idag er et Bønskrift. - og Du maa nu heller ikke vredes paa mig, - thi jeg har uden min broder Christian Ingen at henvende mig til om hjælp naar det kniber. Jeg tiltrænger nemlig for at sutinere min Handel her oppe i Dalen en 12 maanders Credit paa endel Bygmel og BygKorn, hvilke vare falder vanskeleg at faa kjøbe i Tromsø paa Hansland, - hvormed Rugmel til enhver Tid kan faaes paa Aars Credit, - hvilken den der driver Forretninger i Maalselven maa have en Skovkontrakt, hvori Tømmeret er Betalingsmidlerne.

Nu er min Bøn til Deg om Du ikke hos en eller anden Handlende dersteds skulde ved Din gode Bistand kunne forsaffe mig, - 20 Tdr. Rygkorn i Str. Sække. 20 Sp. samf. Bygmel i Str. sække, - paa Betingelse at samme betaales ved contant Remis inden August Maanedes Udgang neste Aar. Jag haaber at Du med Guds hjælp intet Tab skal lide om Du kjære

onkel hjælper mig heri. Saa fremt ingen Seilleilighed gives strax, eller senest inden 12. Okt. bedes Varene sendes pr. Dampskib til Maalsnes, - ligesom Sækkene for begge mulige Tilfælde bedes Tilsende. Og nu kjære Onkel, være Sagen anbealet i Dine Hænder, men jeg har som sagt ingen Anden at ty til og jeg haaber Du gjør hvad Du kan. Modtag nu Du og Tante min Tak for Kufferten og Varene.

Kjærlig hilsede Augustinus.

(Brev til hans bror i Bergen P.G Halvorsen)

Kjære Peter. Det er mange forskjellige Tanker der gjenomfor mit Sind, - da jeg for et Aar siden modtog Dine kjære Linjer af 30 Det. Jeg aabnede Brevet med frygtagtig plagede Skyld, men jeg gennemlæste det under vemodige Glæders taarers Hagglen. Atter slap der en tung Sten fra mit arme Indre, - den har siddet der længe, den har spist længe paa Hjerteroden, den har gravet længe paa Livstraaden. Takkende Dig modtager jeg Dit Tilsagn om Tilgivelse thu jeg har feilet. Jeg har ingen Undskyldninger at lægge frem, - Intet uden min Letsindighed, - denne der forvoldt min Ruin, - der har ødelagt mig. Mit Liv ere sig rig paa mange Omvæltninger der var engang en Tid, hvori den fantastiske Ungdom, baaren på Lykkens og Medgangens Vinger afspejlede mig en glimrende Fremtid, - slig som jeg saa denne i en rig Handelserre.

Letsindigheden tilintetgjorde Muligheden af at kunne realisere dette Fremtidssyn. Der var engang Tid, - hvori Ynglingen støttende sig paa sin gode Sag og sin Uskyld, - havde Fred og Tilfredshed med sig selv, - hvori Livet syntes ham en Leg. Letsindigheden kulkastede hans gode Sag, - hans Fred og hans Ro tog Overhand og ledede ham paa de Stier, hvis Udgang er Elendighed, Armod og Utilfredshed. Imidlerid ligesom Gud styrer vore veie, saa har han ogsaa styret her, - Gud være Tak som rev mig løs derfra.

Kjærlig hilsede Augustinus.

Ho Guri og han Augustinus satte merker etter sig på Gamle Skjold. Han er en med de første pionerer som kom til bygda med hans pågangsmot og bragd. Han sa engang: «Jeg skulle bli præst - men ble bare en horehest». Han ble 79 år gl. og døde 4.3.1914. Ho Guri ble gammel og døde den 4.12.1933, 91 år gammel.